M Y K O L O G I A

ROČNÍK IV. *ČÍSLO 2.—3.*

Abbé Giacomo Bresadola.

K jeho 80. narozeninám napsal *Dr. A. PILÁT.*

14. února 1927 dožil se *BRESADOLA* 80tých narozenin. Budiž nám při této příležitosti dovoleno, abychom v tento významný den jeho života projevili i my tomuto zasloužilému muži svoje blahopřání. Jest málo mužů, kteří svojí seriosní vědeckou prací získali si v mykologii takového jména, jako právě skromný kněz tridentský, Abbé *GIACOMO BRESADOLA.*

BRESADOLA narodil se v Ortisé (Val di Sole) 14. února 1847. Vysokoškolská studia započal na technice v Roveretu a již tehdy vynikl jako nadšený pěstitel vědy botanické. Rovněž již tehdy byl dobrým kreslířem a malířem přírodních objektů. Zprvu chtěl se státi inženýrem. Později však změnil svůj úmysl a věnoval se studiu katolické theologie. Stal se knězem a obdržel místo duchovního v Cavalese. V horském a lesnatém tomto místě po prvé počal se zabývati studiem hub. Zprvu zabýval se houbami pouze pro svoji zábavu a praktickou potřebu, později počal však studia svá stále prohlubovati, takže dosáhl seriosní úrovně. Po mnohaletém přípravném studiu počal v 80tých letech minulého století publikovati své první vědecké práce. Vydával veliké dílo „Fungi Tridentini" (Trento 1881—1900), kterým upozornil na sebe celý mykologický svět. Dílo toto bylo vydáváno po sešitech a se skrovnými finančními prostředky, takže vydání obou dílů protáhlo se na dvě desetiletí. Bylo vydáno ve velmi skrovném nákladu (pouze 100 výtisků), takže dnes jest velikou vzácností. Celkem toto dílo obsahuje ve dvou dílech 217 tabulí a 232 stránky textu. Jest psáno klasickou latinou. *BRESADOLA* zobrazuje a popisuje v něm jednak vzácné a kritické druhy starších autorů, jednak popisuje v něm množství nových druhů. Všecky diagnosy opatřeny jsou analysou mikroskopickou, rovněž všude zobrazeny jsou histologické detaily, takže toto dílo i dnes má nezmenšenou cenu vědeckou.

Obrazy *BRESADOLOVY* nejsou sice umělecké, avšak velmi instruktivní. Druhy, které zobrazuje *BRESADOLA* v tomto díle z okolí Tridentu, rostou větším dílem i ve střední Evropě na sever od Alp, takže i pro poznání naší mykoflory jest práce jeho velice cenná.

Než *BRESADOLA* má ještě bližší vztahy k Československé republice. Slovenský farář *KMEŤ* z Prenčova zaslal totiž velikou svoji sbírku hub z okolí Prenčova *BRESADOLOVI* k zpracování. *BRESADOLA* zpracoval slovenský materiál a uveřejnil svá studia v pojednání „Fungi hungarici Kmetiani". Práce tato, která vyšla v Atti del' I. R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti degli Agiati v Roveretu, jest nyní velmi vzácná a těžce přístupná. Týká se především Polyporaceí, Hydnaceí a Corticiaceí. Obsahuje celkem něco přes 200 druhů, avšak druhů skoro vesměs kritických a málo známých. Jest to dosud nejdůležitější práce, týkající se slovenské mykoflory.

Podobně zpracoval *BRESADOLA EICHLERovu* sbírku polských hub a uveřejnil resultát svých studií v pojednání „Fungi polonici" (vyšla v Annales Mycologici I., Berlín 1903). Pojednává zase, podobně jako předchozí především o Polyporaceích, Hydnaceích a Corticiaceích. Tato práce, rozsahem sice neveliká, obsahem však velmi bohatá, představuje jedno ze základních děl pro studium středoevropských hub ze zmíněných skupin.

Další jeho pojednání, týkající se evropské mykoflory, přinášejí příspěvky ku poznání hub Italie (Vallombroso, Valsesia), Portugalska, Francie, Saska (sbíral *KRIEGER*) a Dolních Rakous (Sonntagsberg, sbíral *P. PIUS STRASSER*).

Roku 1899 (druhé vydání r. 1906) vydal populární dílo pro praktické mykology: I Funghi mangerecci e velenosi dell' Europa media. Druhé vydání obsahuje 120 barevných tabulí.

BRESADOLA nezabýval se však pouze houbami evropskými, nýbrž nemenší pozornost věnoval i houbám krajů mimoevropských, především však krajin tropických. Zpracoval houby z Kamerunu, Australie, Brasilie, Ohňové Země, Bornea, Javy, ostrovů Samojských, Filipinských a z Konga. Práce tyto především zase týkají se Polyporaceí, Hydnaceí a Corticiaceí a kožovitých Agaricineí. *BRESADOLA* jest největším žijícím znalcem tropických Polyporaceí, což uznává i kacířský *C. G. LLOYD*, který sám v této skupině hub velmi mnoho pracoval. Ve své práci „Synopsis of the stipitate Polyporoids", Cincinnati 1912, přináší hned za titulním listem celostránkovou fotografii *BRESADOLOVU* a připomíná, že považuje jej za nejlepšího a nejkritičtějšího znalce Polyporaceí.

Velká musea a ústavy zasílaly *BRESADOLOVI* k revisi originální exsiccaty druhů starších autorů, aby je kriticky zhodnotil. Výsledky svých studií uložil *BRESADOLA* ve svých pojednáních: „Synonymia et adnotata mycologica" a „Selecta mycologica", I.—II.

Budiž na tomto místě rovněž připomenuto, že byl *BRESADOLA* odpůrcem Rakouska a rakouskými úřady byl označen p. v. (politisch verdächtig). Za války byl i nějaký čas internován v Čechách, o čemž jsme však u nás nevěděli.

A dnes dožívá se tento znamenitý muž 80tých narozenin v osvobozené vlasti v neotřeseném zdraví a plné svěžesti tělesné i duševní. Na počest tohoto významného mezníku v jeho životě, podávají mu četné vědecké společnosti italské i zahraniční různé pocty (čestná členství, gratulace atd.). Nejvíce se však stařičkému *BRESADOLOVI* jistě zavděčily „Societa Botanica Italiana" a „Museo Civico di Storia Naturale di Trento", které na počest jeho 80tých narozenin počaly vydávati jeho dílo „Iconographia mycologica", o němž přináší náš časopis referát na jiném místě. Jsou to barevné obrazy hub, hlavně vyšších, které *BRESADOLA* během svého celoživotního studia namaloval. Dílo toto rozvrženo jest do 20ti svazků a bude obsahovati více jak 1000 tabulí barvotiskových s patřičným popisem v klassické latině. První díl, obsahující 50 tabulí, právě vyšel. Vydávání dalších svazků jest zabezpečeno, takže můžeme očekávati, že během několika let dočkáme se vydání celého díla.

A tak přejeme autorovi co nejsrdečněji, aby nejen dočkal se vydání celého tohoto svého díla, nýbrž ještě „M n o g a j a l j e t a".

Seznam význačnějších prací *BRESADOLOVÝCH*:

Fungi Tridentini novi vel nondum delineati, descripti et iconibus illustrati. I. Tom. (fasc. I—VII) 1891. II. Tom. (fasc. VIII—XIV) 1892—1900.
Schulzeria, novum Hymen. genus. Tridenti 1886. 1 tab.
Micromycetes Tridentini. Rovereto 1889. 6 tab. barev.
Fungi Kamerunenses, in Bull. Soc. Myc. de France VI., 1890, 6 tab. barev.
Champignons des Iles Saint-Thomé et des Pricés, in Revue mycol. 1890, No. 45, 1 tab.
I Funghi mangerecci e velenosi dell'Europa media. I ed. Milano 1899, II ed. Trento 1906.
Di due specie di Imenomiceti, Firenze 1890.
Fungi Lusitani, Coimbra 1892.
Fungi della Scioia e della Coll. Eritrea, in Ann. Inst. bot. Roma, V. 1893, fasc. 2/3.
Australische und Brasilianische Pilze, in Hedwigia XXXII, 1893.
Hymenomycetes hungarici Kmetiani, in Atti Accad. Rovereto, vol. LI, 1897.
Enumeratio dei Funghi della Valesia, in Malphigia XI, 1897.
Manipolo dei Funghi di Terracina, in Nuov. Gi. bot. it. VII, 1900.
Hymenomycetes Fuegiani, in K. Vet. Ak. Förh. Stockholm 1900, Nr. 2.
Funghi di Vallombrosa, in Nuov. Gi. bot. VIII, 1901.
Mycetes lusitanici novi, Rovereto 1902.
Diagnoses fungorum novorum, Lisboa 1903.
Fungi polonici, in Annales Mycologici, I, 1903, 1 tab.
Hymenomycetes novi vel minus cogniti, in Ann. Mycol. III, 1905.
Fungi aliquot gallici, in Ann. Mycol. VI, 1908.
Macromyceten der Samoa-Inseln, Wien. Acad. 1910.
Fungi javanici, in Ann. Mycol. V. 1907 a X. 1912.
Adnot. in fungos aliquod exoticos regii Musei lugnunensis, in Ann. Mycol. VIII, 1910.
Fungi Congoenses, in Ann. Mycol. IX, 1911.
Fungi Borneenses, in Ann. Mycol. IX, 1911.
Adnotata mycologica, in Ann. Mycol. IX, 1911.
Champignons du Congo Belge, in Bull. Jardin bot. Bruxelles IV, 1903, fasc. 1.
Fungi nonnulli exotici ex museo Berolinensi, in Ann. Mycol. XII, 1914.
Neue Pilze aus Sachsen, in An. Mycol. XIII, 1915.
Basidiomycetes Philippinenses, 3 serie, Hedwigia LI—LVI, 1913—1915.
Synonymia et adnotata mycologica, in Ann. Mycol. XIV, 1916.
Selecta mycologica I, in Ann. Mycol. XVIII, 1920.
Selecta mycologica II, in Studi Trentini, a. VII, 1926. Serie II, fasc. 1.

O světélkování hub a o biologii václavky.

Doc. MUDr. JAN BĚLEHRÁDEK.

Živá hmota všech organismů se vyznačuje schopností, přijímati energii, tuto energii v sobě střádati (akumulovati), podle potřeby ji proměňovati a volnou vydávati. Energie pohybová, uvolněná protoplasmou z jejích zásob, která uvádí do pohybu nejen svalstvo člověka a vyšších tvorů, nýbrž která je také příčinou pohyblivosti samé protoplasmy, pozorované pod drobnohledem, je nejvšednějším příkladem tohoto vztahu. Jindy se uvolňuje v protoplasmě energie tepelná, která na příklad zahřívá naše tělo a která je také příčinou úkazu, že se seno „samo" vznítí životní činností drobnohledných kvasných hub. V živé hmotě vůbec mohou vznikati nejrozmanitější tvary energie, nevyjímajíc zejména energie elektrické, osmotické, povrchové a chemické. Z nejzajímavějších energetických úkazů, pozorovaných na živé hmotě, jest však vydávání světla, neboli bioluminescence.

Bioluminescence je zjevem velmi rozšířeným mezi rostlinami i živočichy, a ani mezi houbami nechybí druhy, nadané touto zajímavou vlastností. Nepřekvapuje ani, že právě houby mají mezi sebou zástupce, jevící bioluminescenci; spíše by nás překvapovalo, kdyby říše hub, zahrnující druhy o nejrozmanitějších vlastnostech tvarových i fysiologických, a jevící takovou pestrost, jaké nenalézáme v žádné jiné, byť i sebe rozsáhlejší skupině živočišné nebo rostlinné, neměla zástupců, kteří dovedou vyrábět světlo svou životní činností.

Světélkování je nápadné u některých druhů schizomycetů. Bakterie, žijící na lesklých rybách, vydávají modrozelené světlo, dosahující někdy značné intensity. Bakterie tyto lze velmi snadno pěstovati. V biologickém ústavě brněnském je pěstujeme na agaru, k němuž je přidáno sfiltrovaného odvaru z mořských ryb (nejlépe ze slanečka) a jehož obsah solí je zvýšen asi na 3%, jako v mořské vodě. Také na tekutých půdách lze pěstovati světélkující bakterie snadno. Tu je pak pěkně vidět, že vysílání světla závisí na dýchání bakterií. Ochabuje-li kultura v bioluminescenci, stačí zatřepati zkumavkou a nasytiti tak poněkud tekutinu kyslíkem, aby bakterie zazářily plně smaragdovým světlem.

V poslední době byla těmto mořským světélkujícím schizomycetům přiřčena širší biologická důležitost. Ukázalo se totiž, že některá zvířata, hlavně mořská, žijí s těmito houbami v symbiose, poskytujíce jim potravu a využívajíce naopak jejich světla. Mnohé světélkující orgány živočišné nejsou ničím jiným, nežli zvláštním zařízením, jimiž si živočich pěstuje na svém těle trvalé kultury těchto bakterií. Někteří biologové šli pak do krajnosti a prohlásili veškeré světélkování u všech živočichů a u rostlin za výsledek takovéto symbiosy vyšších druhů se světélkujícími schizomycety. Dnes je však jisto, že podobná symbiosa existuje skutečně v některých případech, ale že také existuje světélkování samostatné, vycházející z protoplasmy jiných tvorů, než světélkujících bakterií. Dodejme, že není vždy snadno rozhodnouti, zda některý orgán světélkuje sám, či zda obsahuje pouze světélkující symbionty. Světélkující bakterie jsou rozměrů nepatrných

a protoplasma svítících orgánů je obyčejně plna drobounkých svítících zrnek, jež lze těžko rozeznati od bakterií, zejména od pozměněných bakteriových forem, jaké se často vyskytují vůbec mezi bakteriemi, žijícími v symbiose s organismy vyššími.

Není možno šířiti se zde zevrubněji o fysiologii světélkování a o jeho mechanismu. Uveďme jen, že svou podstatou je tento úkaz chemickou reakcí okysličovací, při které se oxyduje látka, nazvaná luciferin, enzymem, zvaným luciferasa. Není podnes jisto, k čemu vlastně toto zařízení slouží. Domněnka, že by šlo o jakési výstražné signály, sloužící zapuzení nepřítele, zdá se dnes poněkud naivní, a výklad, že běží o výrobu světla za účelem zrakové orientace padá sám sebou, uvážíme-li, že většina světélkujících organismů je slepá. Ale že bioluminescence nějaký biologický účel má, plyne z okolnosti, že si mnohá zvířata vytvářejí zcela zvláštní orgány na výrobu světelné energie, jakož i odtud, že světlo, kterým organismy svítí, je nanejvýš úsporné, složeno jsouc skoro výhradně z paprsků studených, to jest zelených a modrých a neobsahujíc skoro vůbec paprsků tepelných. I nejdokonalejší moderní žárovky vysílají vedle energie světelné spoustu paprsků tepelných, čímž jsou nehospodárné. Vedle nich je protoplasma světélkujících schizomycetů soustavou ideálně ekonomickou.

Z vyšších hub je známa naše václavka *(Armillaria mellea)* tím, že její podhoubí vydává světlo. Podhoubí to tvoří silné provazce, pokrývající povrch tlejících pařezů. Bylo dříve, dokud se neznalo, že jde o podhoubí václavky, nazýváno mycelium X. Dosud bylo toto mycelium považováno za nevinného saprofyta, který napadá lesní stromy až po skácení. Avšak v posledních dvou letech nastal radikální obrat, neboť se ukázalo, že václavka je nebezpečným cizopasníkem, který napadá živoucí stromy a ničí je.

Loňského roku předložil *GEORGEVIČ*, jihoslovanský botanik, pařížské Akademii zprávu, v níž oznamoval, že rozlehlé porosty užitkové v Jugoslavii hynou vlivem infekce podhoubím václavky. Světélkování mycelia této houby prozradilo pachatele obrovských spoust, jaké byly v Jugoslavii pozorovány. Zejména duby jsou oblíbenou kořistí václavky. Mycelium napadá zdravé kmeny, vnikajíc do nich po kořenech a živí se na jejich účet, rostouc a šířic se. Vývoj podhoubí je ukončen v několika měsících a když se na podzim tvoří plodnice, bývá obyčejně strom mrtev.

GEORGEVIČovo pozorování bylo potvrzeno loňského roku Francouzem *GUYOTem*, který pozoroval podobné epidemie mezi porosty různých končin Francie. Shledal, jak uvádí v letošní své zprávě, podané pařížské Société de Biologie, že václavka napadá ve Francii nejen duby, ale také kaštany, působíc tak netušené škody. *GUYOT* jal se hledati energicky látku, která by václavku vyhubila. Podařilo se mu to a dnes lze epidemii zaraziti na samém počátku sterilisací napadené půdy roztokem síranu železnatého. Avšak vedle praktické stránky problému nepustil *GUYOT* se zřetele ani stránku ryze vědeckou a učinil zajímavé objevy o této houbě.

Především dokázal *GUYOT* nadevší pochybnost, že světélkování václavky není působeno symbiosou se schizomycety, nýbrž že její mycelium svítí svou vlastní činností životní. Roztrhá-li se totiž kus mycelia ve vodě, ruší se záhy jeho svítivost — čehož by nebylo, kdyby šlo o svítící bakterie. Je zajímavo, že podhoubí lze narkotisovat. Narkotické látky oslabují bioluminescenci mycelia ale svit se opět vrátí, když narkosa přestala. Jiné látky,

především sloučeniny antiseptické, ruší světélkování trvale. Ozáří-li se mycelium radiem, zvýší se nejprve produkce světelné energie, ale v zápětí nato svícení ustává a podhoubí hyne. Rozdrtí-li se mycelium a naočkuje-li se tato drť na půdu, na které lze snadno pěstovati světélkující bakterie, neuchytí se žádný světélkující organismus — což zase svědčí proti možné symbiose václavky se světélkujícími schizomycety.

Nejzajímavější část výzkumů *GUYOTových* však tvoří pokusy o umělém pěstování podhoubí.

GUYOT sestrojil umělou půdu, na níž se václavce dobře daří i mimo les. Půda ta je zhotovena z agaru, vody a z plodů dubu nebo kaštanu. Na jednoduché půdě roste podhoubí václavky i v laboratoři. Naočkuje-li se tato půda, dříve pečlivě sterilisovaná, kusy plodnic václavky, obsahujícími zralé výtrusy, vyvine se typické podhoubí. Avšak jeho vývoj je poměrně zdlouhavý. Teprve asi za tři měsíce po naočkování se objeví první svit, na důkaz, že skutečně běží o mycelium václavky a že se mu i v umělé kultuře vede zcela dobře. Zároveň je možno pozorovat, že se v kultuře vytvářejí bílé hyphy, jež vydávají stále intensivnější světlo. Na tomto vrcholu svítivosti setrvají rhizomorphy asi tři týdny, načež zase intensity světelné energie ubývá.

GUYOT přenesl části podhoubí, vypěstovaného v laboratoři, do přírody, na kořeny smrku, akácie a jiných zdravých stromů. Ve všech případech se mycelium uchytilo a vyvinulo se záhy v typické provazce, uložené pod korou. Za několik měsíců nato se objevily na stromech první plodnice, ale tu již stromy hynuly. Podařilo se tedy *GUYOTovi* napodobiti celý vývojový cyklus této houby, od výtrusu až po plodnice.

Tyto pokusy — nehledíme-li k jejich zajímavosti obecně biologické — ukazují zřetelně, že moderní mykologie, která se snaží všímati si stále více nejen tvarové stránky hub, nýbrž také jejich projevů životních a jejich přečetných vztahů k ostatním živým bytostem, nabývá stále většího významu praktického. Před nedávnem bylo prokázáno současně několika badateli, že rozličné druhy hřibů i jiných hub jsou vlastně mykorhizami našich jehličnatých a ostatních lesních stromů a keřů. Právě odhalená biologie václavky je pokračováním těchto zajímavých a důležitých zkoumání. Naplnila-li biologie hřibů a jejich poslání v živé přírodě všechny mykology sympatiemi, musíme doznati, že nás biologie václavky zklamala. Ale není možno, aby všichni na světě byli dobří. Také zlo má své oprávnění na světě a zejména to platí o škůdcích v přírodě. Bez nich by nebylo harmonické rovnováhy, organického řádu mezi druhy, které do sebe zapadají v přírodě zrovna tak, jako rozmanité orgány téhož těla tvoří svou spoluprací vyrovnanou souhru celku.

Dvě nové čirůvky z okolí pražského.

Prof. J. VELENOVSKÝ.

Tricholoma latiusculum *BRITZELM.* 1898. *SACCARDO* XXI., 26. Č. radotínská. Klobouk 8—15 cm v pr., dosti tlustě a měkce masitý, brzo rovně rozložený a tupým, vyniklým, hnědým hrbolem opatřený,

ostatně hladký, neslizký, bez prosvitavých lupenů na okraji, značně hygrofanní, za vlhka nečistě žemlový, za sucha bělavě žemlový. Třeň velmi dlouhý, rovný, tuhý, elastičný, asi 1 cm tl., dole zvolna ztluštělý, pleťový, hustě jemně vláknitý. Lupeny husté, tenké, bílé, neměnlivé, u třeně, slabě vykrojené, břichatě mírně široké. Výtrusy vejčito-ellipt. 8—10μ, cystidy dlouze rovně tyčinkovité, špičaté. Voní slabě houbově.

V jasanovém lese v koutě lesním u potoka proti Kosořské cihelně ve společnosti *Trichol. nudum a Psalliota arvensis* v listopadu 1926. Naše houba shoduje se velmi dobře s popisem autorovým. Je příbuzná *Tr. melaleucum*, ale je mnohem větší a nemá nic šedého. Také autor ji klade do tohoto příbuzenstva.

Tricholoma glareosum sp. n. Č. pahoreční. Klobouk 5—8 cm v pr., měkce masitý, mírně sklenutý, s dokonale loupavou pokožkou, pod pokožkou bílý, do žemlova, na temeni černohnědý, ostatně šedavě červenohnědý, s vrostlými, radialními vlákenky a drobounkými šupinkami, velice slizký, za sucha hladký, vždy excentrický. Třeň zděli v prům. klobouku, 1 cm tl., dole mírně ztluštělý, elast. vláknitý, bílý, pomačkáním hnědnoucí, v trhlinách krvavý, lysý, dole slabě zrnéčkatý. Lupeny husté, široce břichaté, tenké, bílé, pomačkáním slabě hnědnoucí, u třeně vykrojené. Dužnina bílá, velice silně tricholomově vonná. Výtrusy kulovitě vejčité 4—5μ.

Na výslunných, vápencových stráních za Zlíchovem nad Vltavou, mezi travou úplně mimo les(!), v listopadu r. 1926 velmi hojně. Je příbuzná *Tr. ustale* a *Tr. pseudolimacium* VEL., zvláště význačná silným aromatem, excentrickým kloboukem a kulatými výtrusy. V okolí nebyl nikde žádný les.

* * *

Tricholoma latiusculum BRITZELM. 1898. Legi autumno 1926 in silva fraxinea ad Radotín prope Pragam. Perfecte convenit cum descriptione autoris, ex affinitate *Tr. melaleuci*, a quo dignoscitur colore pilei laete ochraceo, centro saturate fusco, dimensionibus majoribus.

Tricholoma glareosum sp. n. Pileo 5—8 cm diam., molliter carnoso, leviter convexo, non umbonato, epiderm. bene solubili, sub epiderm. albo vel fulvello, sordide rubello-fusco, fibris radiantibus innatis ornato squamulisque minutis adnatis obsito, valde viscoso, sicco laevi, semper excentrico. Stipite diam. pilei aequente, ca 1 cm cr., basi leviter incrassato, elastice fibrilloso, albo, trito fuscescenti, in fissuris sanguineo (!), infra paulisper granuloso, supra nudo. Lamellis confertis, late ventricosis, tenuissimis, tactu fuscencentibus, emarginatis. Carne alba, valde aromatica *(T. flavo-brunneum* revocans). Sporis rotundato-ovatis 4—5μ.

In glareosis graminosis in declivibus insolatis calidis calcareis prope Zlíchov Pragae, procul extra silvam. Autumno a. 1926. Affine *Tr. ustali* FR. et *T. pseudolimacio* VEL., odore penetranti, pileo excentrico, statione extrasilvatica insigne.

Naše lanýže.

Povšechný přehled podává *BOH. KLIKA.*

(Dokončení.)

Druhým naším druhem do skupiny této náležejícím jest *Tuber excavatum VITT.* (*T. fuscum CORDA*), lanýž vydutý podle *BEZDĚKa* neboli lanýž dřevitý podle německého názvu „Holztrüffel". Udával se z Čech v dobách *CORDových* a *KROMBHOLZových,* ale od té doby o něm z Čech ani z Moravy žádná zpráva podána nebyla. Byl jsem proto mile překvapen, naleznuv v zásilce lanýžů letních z Květné od Uherského Brodu 6. prosince 1926 obdržené a několik dní před tím sebrané 4 exempláře tohoto zajímavého, snadno a bezpečně i makroskopicky poznatelného druhu. Nálezcem byl zkušený hubkár p. Michal *TOMÁŠEK,* který mně o nich napsal, že se u nich neprodávají, ale většinou snědí doma. Jinak se o druhu tom tvrdí, že je nejedlý pro svou tuhost, ač je aromatický. Nález ten bylo možno takřka určitě očekávati na základě zkušeností, že lanýž vydutý růstává pohromadě s lanýžem letním. A o lanýži vydutém z okolí uherskobrodského patrně již před lety věděl zesnulý řed. *KLVAŇA,* který podle slov p. prof. *KAVINY* kdysi vyprávěl o lanýži uvnitř dutém, tvrdém a nejedlém z krajiny té. Výskyt jeho předpokládá prof. *KAVINA* také v Čechách („Pravé lanýže v Čechách" v Musejníku 1914). Ze Slovenska jest znám druh tento z Mor. Lieskové, od Kežmarku (Suchý vrch) a od Levoče. Mimo republiku naši jest udáván z Italie, Francie, Německa, Ruska, Uher, Rumunska, Kalifornie.

Plodnice jako vlašský ořech veliká i větší jest téměř kulovitá nebo nepravidelně hlízovitá, na spodu s jamkovitou nebo štěrbinovitou prohlubeninou dovnitř plodnice pronikající a tam se různě větvící. Okrovka hladká, okrově žlutá až žlutohnědá, mramorování na řezu dobře patrné. Vřecka nepravidelně uložená, elipsoidická, většinou se 4 výtrusy 30 — 42 μ dlouhými, 20 — 30 μ v průměru; jejich membrána je zesílena lištami, tvořícími na povrchu výtrusů veliká oka 5—6boká. Vůně podobná jako u lanýže černovýtrusého (*T. melanosporum*).

HOLLÓS ve své práci o podzemkách uherských uvádí ze Slovenska (Mor. Liesková a Považské Podhradie) také vzácnou *var. fulgens QUÉL.*, lišící se od typu oranžovou barvou okrovky, sírožlutou barvou ústí basální jamky, jakož i kulovitými výtrusy. Jinak se varieta tato uvádí jen z francouzské Jury a několika nalezišť švýcarských.

Podrobně se zajímavým druhem tímto a jeho formami zabývá Ed. *FISCHER* ve své práci „Zur Systematik der schweizerischen Trüffeln aus den Gruppen von Tuber excavatum und rufum", leč na jeho vývody v tomto přehledném článku není možno zacházeti.

Ze skupiny druhů s výtrusy drobně alveolovanými obohacuje Slovensko naši mykofloru čtyřmi druhy, takže jich společně s druhem *T. Borchii VITT.*, nalezeným v Čechách, známe nyní z území republiky pět. Jsou to:

Tuber macrosporum VITT., lanýž velkovýtrusý, houba výborná, ač drobná; také druh tento uvádí již *CORDA,* leč údaje jeho, pokud se týče nalezišť lanýžů u nás, nejsou pokládány za spolehlivé, novými nálezy od



Russula decolorans Fries.

Holubinka zabarvená.

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze.

Orig. mistra B. Dvořáka.

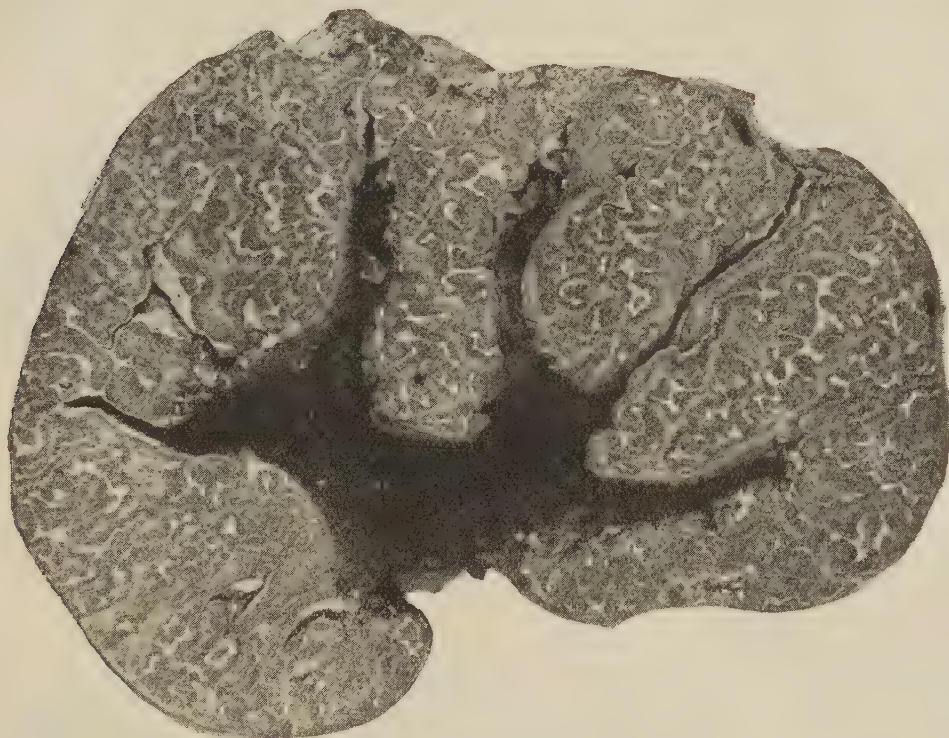


Pholiota aurivella Batsch.

Šupinovka zlatozávojná.

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze. Orig. mistra B. Dvořáka.

té doby nebyly potvrzeny, a tak snad bude opravdu nejlépe počítati jen s těmi druhy, které máme novějšími nálezy potvrzeny. Vykonal by velice záslužnou práci, kdo by zrevidoval *CORDOVY* údaje, pokud se týkají Čech, jinak se budeme ve světové literatuře, i nové, stále setkávati s Čechami jako nalezištěm u druhů, kterých z Čech neznáme a které snad v Čechách nikdy nalezeny nebudou. U *Tuber macrosporum* VITT. ovšem možnost výskytu v Čechách a zejména na Moravě vyloučena není, ba na moravském



Tuber excavatum *VITT.*
Z Květné pod Javořinou. Svislý průřez. 2·5× zvětš.
Foto A. PILÁT.

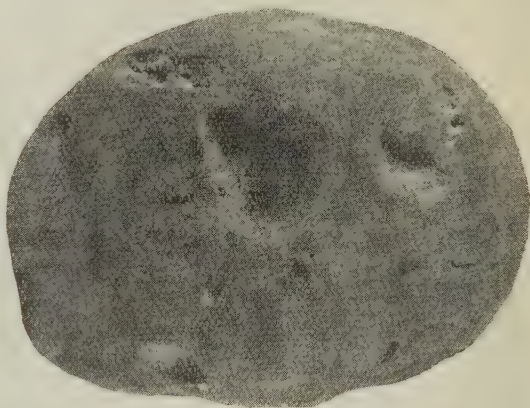
Uherskobrodsku a Strážnicku je docela velmi pravděpodobna, neboť na druhé straně Malých Karpat byl nalezen u Moravské Lieskové a Nového Města nad Váhem. Jinak je druh tento znám z Italie, z Anglie a z Německa (Anhaltsko). Roste v humusu nebo také těsně pod ním, pod duby, kaštany, také prý pod vrbami a topoly. Bradavky na povrchu plodnice jsou drobounké, pouhým okem sotva viditelné, dužnina nachová, bílými žilkami protkaná, výtrusy neobyčejně veliké, temně hnědé, alveolované.

Tuber Borchii VITT. (lanýž Borchiův) z Čech již známe (viz mou zprávu „Dva nové české lanýže" v předešlém ročníku Mykologie). Na Slovensku jej nalezl *GRESCHIK* v srpnu 1896 pod zetlelým bukovým listím u Javoriny, dále v humusové vrstvě v dubině na Marianském vrchu u Le-

voče, v říjnu 1897. Jinak je druh tento znám z Německa, Italie, Francie, Švýcar, Kalifornie.

Tuber dryophilum TUL. (lanýž dubový) je popsán v CORDOVÝCH „Icones" jako *T. Borchii* CORDA a *T. Borchianum* ZOBEL. Drobná plodnička je kulovitá, hladká, šedočervená, zápach pronikavý. Na Slovensku sbíral lanýž tento zesnulý botanik Andrej KMEŤ u Prenčova (Bardinová). Jinak je znám dosud z Francie, Anglie, Německa, Ruska.

Tuber maculatum VITT. (lanýž skvrnatý) objevil také KMEŤ u Prenčova, v jedlovém lese. Má plodničku bělostnou, pak žlutavě skvrnatou, hladkou, dužnina je zprvu bělavá, pak červenavá, bělavými žilkami prostoupená. Mimo Slovensko je znám z Italie, Francie, Německa, Ruska, Švédska a Dánska.



Tuber excavatum VITT.
Z Květné pod Javořinou. Zevní pohled.
Zvětš. o 1/4. *Foto* A. PILÁT.

Poslední ze skupiny této je HOLLÓSem ze Slovenska uvedený *T. rapaeodorum* TUL. (lanýž řepovitý podle BEZDĚKa). Sbíral jej tam GRESCHIK u Štubně, pak u Kežmarku, Levoče. Drobný druh s okrovkou špinavě bílou, pak okrovou, konečně červenavě hnědou, z mládí obrvenou (bývá také spojován s druhem *T. puberulum* B. et B.). Vyskytá se vzácně v Italii, Francii, na Rusi, v Anglii, Tyrolích, ba i v Kalifornii.

Z druhé veliké skupiny - lanýže s výtrusy ježatými - známe u nás nyní se Slovenskem druhy čtyři, a jest mezi nimi i pravý černý lanýž francouzský, *T. brumale* VITT.; nejcennější varieta jeho, mnohdy za samostatný druh považovaná, *T. melanosporum* VITT., lanýž černovýtrusý, dosud není známa ani ze Slovenska. Zevně se *T. brumale* podobá lanýži letnímu, ale bradavky má menší, dužninu popelavě šedou, protkanou žilkami špinavě bílými. Nejvíce jest od něho však odlišen výtrusy, jež jsou hustě ježaté. Roste ve vápenitých půdách pod duby, buky a habry pospolitě s lanýžem letním (není proto vyloučeno, že bude nalezen i v Čechách a na Moravě), ve Francii i s lanýžem perigordským, jak je tam jmenována odrůda černovýtrusá (*T. melanosporum* VITT.). Obou se z Francie mnoho vyváží čerstvých i konservovaných, lanýžárny tamní prosperují znamenitě; o konečném výsledku pokusů s pěstováním lanýžů, konaných na Moravě, není zpráv — svědčí to snad o nezdaru? *T. brumale* VITT. znám je z Italie, Francie, Badenska, Tyrol. Ze Slovenska jej obdržel HOLLÓS z Nového Města nad Váhem od překupníka Wünschbacha, jest tedy jisto, že v okolí roste.

T. rufum PICO (lanýž ryšavý), drobnější, hladký, červenohnědý, s dužninou křehkou, až téměř houbovitou, špinavě žlutou, bělavými žilkami protkanou, jest rozšířen patrně po celé střední a snad i jižní Evropě — uvádí se z Německa, Italie, Francie, Švýcar, Anglie, Dánska, Uher a Ruska — a proto skutečně překvapuje, že jej v Čechách dosud nikdo nenalezl,

rovněž na Moravě ne, a ze Slovenska má *HOLLÓS* naleziště jediné, Štubňu. *CORDA* jej ve svých „Icones" uvádí jako *Oogaster rufus* a *Oog. Lespiaultii.*

T. nitidum VITT., lanýž lesklý, z Čech popsaný v mé zprávě „Dva nové české lanýže" v Mykologii, má na Slovensku dosud dvě naleziště: Kežmarok (Zlatá hora) a Prenčov (Uhelnice, sbíral *KMEŤ*).

A konečně poslední druh, pro nás nový, *T rutilum HESSE* (lanýž zrzavý), lanýži ryšavému blízký, známý dosud jen z Německa (Kassel) a Ruska. Drobná, nepravidelně hlízovitá plodnička je červenožlutá, drobounce bradavičnatá, dužnina zprvu šedobílá, konečně čokoládová, bělošedými žilkami protkaná, výtrusy široce eliptičné, ježaté. Na Slovensku nalezena na Mariánském vrchu u Levoče.

Jak viděti z výčtu tohoto, je naše mykoflora zásluhou *HOLLÓSovou* a jeho slovenských sběratelů obohacena druhy nejen početnými, ale i významnými a zajímavými. Bylo by si jen přáti, aby nyní také s naší strany byla mykologickému prozkumu Slovenska věnována větší péče — výsledky by ji jistě odměnily přebohatě!

Oprava: V první části článku zůstalo na str. 11. několik tiskových chyb; správně má býti *Bzenica* místo Pozenica, *Rumanová* místo Kuzmanová, *Radošina* místo Radosina, *T. uncinatum* místo unicatum.

Z MYKOLOGICKÉHO VÝZKUMU NAŠÍ VLASTI.

O nových pro Čechy druzích r. Pleurotus (Hlíva).

Prof. J. VELENOVSKÝ.

Zabývaje se studiem drobných, namnoze mikroskopických hub, při ohledávání dřev, pařezů, klacíků, chrastin a smetí, často nalezl jsem drobné houbičky *Hymenomycetů*, které pozornosti mykologů, sbírajících toliko velké houby, snadno uniknou. Jsou to nejčastěji druhy z rodů *Pleurotus, Crepidotus, Nolanea, Naucoria, Marasmius, Clavaria, Typhula* a j. Během doby hodlám tyto své nové nálezy v souborných článcích uveřejňovati. Tentokráte sestavujeme zde řadu nových Pleurotů, z nichž toliko *Pl. Kudrnae* jest velkým, masitým druhem. Je známo, že tento rod obsahuje dílem druhy veliké, masité *(Pl. salignus* a j.*)*, rostoucí obyčejně na starých kmenech vysoko nad zemí neb i dokonce v koruně na větvích. Vyhledávají ovšem hlavně onemocnělá místa na kmenu, ale není vyloučeno, že jejich podhoubí vniknouti může i do živého okolí kmene a tím strom ničiti. Rostou na stromech všeho druhu, listnatých i jehličnatých. Většina z nich objevuje se důsledně na tomtéž druhu stromovém, takže již dle této okolnosti lze druhy snadno určovati a rozeznávati.

Drobné druhy milují větvičky dřevin ve vlhkých, krytých místech (v roští, v nánosech, smetí). Jen vzácně kdy najdeme je na odumřelých, starých lodyhách bylin. Jsou namnoze velmi útlé, takže se při hledání snadno rozlámou. Někdy se zdá, že rostou ze země, na stěnách lesních struh a cest. To ale jest jen zdánlivé, neboť vyrůstají z dřevitých odpadků, v zemi ukrytých.

Co tuto řečeno o rodu *Pleurotus*, platí doslova také o rodu *Crepidotus*. Také druhy tohoto rodu rostou na různých dřevinách a jsou dílem velké, masité, dílem drobné, útlé. I jejich tvar je podobný, takže někdy na první pohled oba rody ani nerozeznáme. Jen v dospělosti zbarvují se lupeny rezavě nebo hnědě, poněvadž jsou výtrusy hnědé neb rezavé. Je zajisté podivuhodné, že takto dva rody z různých skupin hub, zcela souběžnou řadu druhů vytvořily. Ale to jest u velkých hub častým zjevem, o němž budoucně si pohovoříme ve zvláštní rozpravě.

Naše nové druhy rozdělíme si následovně:

I. Klobouk velký, masitý, se stopkou delši, excentrickou, bez vela. Lupeny dlouze na stopce sbíhavé a anastomosujici.

Pl. Kudrnae sp. n. H. Kudrnova. Klobouk 3—5 cm v prům., hluboce vmačklý, na okraji sehnutý, dosti tence masitý, často nepravidelný, hladký, ale suchý, světle žemlový, bez šupinek, s bělavou dužninou. Třeň značně excentrický, bez vela, dosti dlouhý (2 cm × 8 mm), bíle plstnatý, elastičný, v klobouk zvolna rozšířený. Lupeny útlé, dosti široké, světle žemlové, na třeni dlouze sbíhavé a hojně anastomosující. Výtrusy tupě válcovité, bezbarvé, na basi šikmo stažené, 8—12 μ.

Na smrkových pařezech trsnatý, v lednu 1925 u Chrudimi sbíral známý horlivý mykolog, p. uč. *J. KUDRNA*. Nepodobá se žádnému známému druhu a vyznačuje se hlavně žemlovou barvou a sbíhavými lupeny. Mezi masitými menší druh.

II Drobné, útlé druhy, s nepatrnou postranni stopečkou, nebo bokem nebo temenem přisedlé.

a) Klobouk na povrchu slizký.

Pl. Rosarum sp. n. H. šípková. Klobouk asi 1 cm v pr., útle blanitý, průsvitný, okrouhlý, na basi ouškatě vykrojený, s kratičkou, postranní stopkou, bělavě naokrovělý, celý lysý, s mohutnou vrstvou slizu na povrchu, s prosvitavými lupeny. Lupeny bílé, široce břichaté, nestejně dlouhé, útlé, dosti husté. Výtrusy elliptičné, na basi šikmo stažené, 8—10 μ. Cystidy na ostří hojné, jehlicovité, na konci paličkovité. Na ploše lupenů obrovské cystidy, kuželovité, pokryty tvrdými, krystalickými drůzami.

Na trouchnivých klackách šípkových, ve vlhkém roští u Hrusic (okres Říčany) v srpnu 1922. Připomíná druhy slizké *(Pl. myxotrichus LEV.)*, ale se žádným se neshoduje. Podivuhodné jsou drůzonosné cystidy na lupenech. Stopka jest dokonale postranní.

Pl. cystidifer sp. n. H. cystidonosná. Klobouk 1—2 cm v prům., v krátkou, postranní stopku zúžený, klínovitý, sametově chlupatý, ale na podvinutém okraji lysý, bílý, se slizkým, průsvitným, gelatinosním povrchem. Lupeny bílé, tlusté, prořídlé, neširoké, sbíhavé. Výtrusy široce elliptičně válcovité, 8—10 μ. Cystidy na ostří převeliké, lahvicovité, tlustostěnné, špičaté a na špičce strupaté.

Na klackách třešňových u Hrusic (okr. Říčany). Neodpovídá žádnému slizkému, známému druhu. Nápadné jsou veliké cystidy.



Nové druhy r. Pleurotus. Obr. 1. *Pl. unguicularis* BTSCH., dvě plodn, na akátu, výtrusy a průřez. — Obr. 2. *Pl. fagineus* VEL. Jedna plodn. v přir. vel, výtrusy a průřez. — Obr. 3. *Pl. acerosus* FR. v přir. vel., zvětš. výtrusy. — Obr. 4. *Pl. Kudrnae* VEL., dvě plodn. v přír. vel. na smrku, zvětš. výtrusy. — Obr. 5. *Pl. Rosarum* VEL., plodn. v přir. vel., zvětš. výtrusy a cystidy. — Obr. 6. *Pl. cystidifer* VEL., plodn. v přiroz. vel., v průřezu, výtrusy a cystidy. — — Obr. 7. *Pl. reniformis* FR., plodn. v přir vel., shora a ze spodu, výtr. a cystidy. — Obr. 8. *Pl. Achilleae* VEL., plodn. shora a ze spodu a v průř, basidie s výtrusy. — Obr. 9. *Pl. cinerascens* VEL., plodn. v přír. vel. na osice, výtr. a cystidy. — Obr. 10. *Pl. alveolus* VEL., plodn. v přír. vel., basidie s výtr. — Obr. 11. *Pl. Thuidii* VEL., část mechu s plodnicí, slabě zvětš., výtrusy. — Obr. 12. *Pl. Juniperi* VEL., plodn. v přír. vel. na jalovci, výtr. — Obr. 13. *Pl. filicinus* VEL., plodn. málo zvětš. na kapradí, vedle zvětš. výtrusy. — Obr. 14. *Pl. herbarum* VEL., plodn. v přír. vel., zvětš. výtrusy.

b) Klobouk neslizký.

α) Bílé druhy.

Pl. alveolus sp. n. H. trepkovitá. Klobouk 7—10 mm v pr., mírně sklenutý, škeblovitý, průsvitně blanitý, bílý, lysý, jen při okraji útle pýřitý, často do šířky protáhlý, stranou vykrojený a zde bezstopečně přisedlý. Lupeny husté, dlouhé a krátké, široké, nejprv čistě bílé, pak špinavé. Výtrusy vejčito-elliptičné, bezbarvé, 8—10 μ. Basidie obvejčité, veliké, s dlouhými sterigmaty.

Na dřevě v dutině staré vrby u sv. Prokopa u Prahy v říjnu 1925. Podobá se úplně *Crepidotus variabilis*, ale výtrusy jsou bezbarvé, lupeny bílé, klobouk lysý. *Pl. leucochrius* BRITZELM. (SALISB.) zdá se být příbuzný, je také bílý, malý, ale „sporae globosae, in ligno putri, fagineo".

Pl. Achilleae sp. n. H. řebříčková. Klobouk 5—8 mm v pr., nízce sklenutý, útle průsvitně blanitý, ledvinitý, hluboce vykrojený, s kratičkou, postranní, dlouze chlupatou stopečkou, celý bílý, uschlý trochu našedlý, na povrchu přitiskle vláknitý, lysý. Lupeny husté, dlouhé a krátké, široké, bílé, celokrajné, k stopce sbíhavé. Výtrusy zaobleně válcovité, až vejčité, na basi přišpičatělé, bezbarvé, 10—12 μ. Basidie válcovité, tupé, s 2 dlouhými sterigmaty (25 μ).

Na zetlelých listech Achillea Millefolium na slunných stráních travnatých v Modřanské rokli v listopadu 1925. Je bezpochyby příbuzný *Pl. dictyorhizus* DC., jehož popis je ale nedostatečný.

Pl. filicinus sp. n. H. kapradinová. Klobouk 5—10 mm v prům., ledvinitý nebo okrouhlý, hřbetem přirostlý, excentrický, bezstopečný, útlý, celý sněhobílý, nesklenutý, lysý. Lupeny dosti husté, velmi úzké, nestejně dlouhé, skoro všechny vidlené, čistě bílé. Výtrusy bezbarvé, elliptičné, malinké, 3—4 μ.

Na odumřelých řapících kapradě Aspidium filix femina v stinném lese pod Koženým vrchem u Mnichovic v září 1922. Je příbuzný *Pl. hypnophilus* BK., rostoucímu na mechách, ale tento jest nevykrojený, temenem přirostlý.

β) Barevné druhy.

1. Klobouk temenem přirostlý.

Pl. fagineus sp. n. H. buková. Klobouk 6—12 mm v pr., obráceně škeblovitý, temenem přirostlý, pravidelně okrouhlý, temně šedý, gelatinosně, tlustě, šťavnatě masitý, lysý, hladký. Lupeny nestejně dlouhé, šedé až tmavé, při okraji bíle ojíněné, široké, husté, v excentrickém bodu sbíhavé, tlusté. Basidie kyjovité. Výtrusy kulaté, hladké, tlustostěnné, bezbarvé, na dlouhých sterigmatech, 4—6 μ.

Na opadalých dubových větvích v staré dubině u Střemblát (Mnichov.) v červnu 1924. Na bukových pařezech v bučinách Jevanských v srpnu 1925. Je sice příbuzný *Pl. applicatus* BATSCH. (viz Čes. houb. 353), ale dokonale kulatými výtrusy ihned rozdílný.

Pl. unguicularius BATSCH. 1783. H. nálevkovitá. Klobouk obrácený, nálevkovitý, 3—6 mm v pr., na basi v krátkou stopečku stažený, lysý,

velmi slizký, šedý až černavý. Lupeny velmi prořídlé, břichaté, nestejně dlouhé, bílé, široké. Výtrusy bezbarvé, válcovité, zakřivené, 10—12 μ. Cystidy kyjovité, s nasazenou špičkou.

V trhlinách kůry na akátových větvičkách u Slivence u Prahy v červnu 1926 sbíral p. dr. *K. CEJP*. Tvarem ze všech druhů nejnápadnější. Je sice slizký, ale tvarem klobouku připojuje se k předešlému.

2. Klobouk bokem přirostlý.

Pl. acerosus *FR.* 1821. H. p o z e m n í. Klobouky jednotlivé, průsvitně blanité, 1—3 cm v prům., okrouhle ledvinité, často laločnaté, s postranní, 3—4 mm tlustou, krátkou, bíle huňatou stopkou, na povrchu lysé, bělošedé. Lupeny útlé, široké, nestejně dlouhé, husté, nesbíhavé, sytě šedé. Výtrusy vejčité, k basi stažené, bezbarvé, 6—8 μ.

V lesích stinných na holé, vlhké zemi na lesních cestách u Mnichovic na více místech hojně v srpnu a září. U Jíloviště (*REISNER*). Jest velmi podobný *Pl. viaticus VEL.*, ale větší, s jinými výtrusy.

Pl. reniformis *FR.*, Hym. eur. 177. H. l e d v i n k o v á. Klobouk 1 cm v prům., gelatinosně elastičný, celokrajný, plochý, ledvinitě okrouhlý, s kratičkou, postranní, pýřitou stopečkou, osmahle černavý, jemně hustě krátce pýřitě sametový, nekruhatý, nerýhovaný, s ostrým okrajem. Lupeny husté, nestejně dlouhé, široce břichaté, temně mourové, na ostří světlé, k stopce sbíhavé. Cystidy veliké, lahvicovité, nahnědlé, hrubě bradavčité, nejvýš tlustostěnné, na ostří i ploše lupenů. Výtrusy krátce tupě elliptičné, bezbarvé, na basi šikmo stažené, 8—10 μ.

Na kmenech starých vrb u sv. Prokopa u Prahy a v údolí Radotínském každoročně na podzim, na mrtvých větvích svídy (Cornus sang.) u Karlštejna (*PILÁT*). — Popis autorů sice dobře naší houbě odpovídá, ale jest nedostatečný. Utvářením cystid a temným zbarvením význačný druh.

Pl. cinerascens sp. n. H. p o p e l a v á. Klobouk 8—10 mm v prům., sklenutý, okrouhlý, na ostrém okraji podvinutý, hladký, šedý, s krátkou, tlustou, oblou, bílou, postranní stopkou. Lupeny prořídlé, nestejně dlouhé, velmi široké, krátce sbíhavé. Výtrusy tlustě válcovité, na basi šikmo stažené, 10—12 μ. Cystidy dlouhé, tence nitkovité, křivolaké.

Na větvičkách osiky u jezírka Božkova u Mnichovic v září 1924 sbíral p. dr. *A. PILÁT.*

Pl. Juniperi sp. n. H. j a l o v c o v á. Klobouk 6—12 mm v pr., srdčitý, okrouhlý, se sotva znatelnou, bílou, plstnatou, postranní stopečkou, mírně sklenutý, bělavě šedavý, lysý, matný, útle blanitý, často laločnatý. Lupeny velice prořídlé, dosti široké, bílé, nestejně dlouhé. Basidie (15 μ) se 4 dlouhými sterigmaty. Výtrusy obvejčité, bezbarvé, až vejčito-elliptičné, k basi stažené, 5—6 μ.

Na jalovcovém pařezu u Myšlína (Mnichov). Prořídlými lupeny zvlášť význačný. *Pl. mitis PERS.* (také koniferový) má jiné výtrusy, husté lupeny a gumovitou pokožku.

Pl. herbarum sp. n. H. b y l i n n á. Klobouk 5—10 mm v pr., ledvinitý, sklenutý, světle šedý, lysý, matný, útlý, měkký, s postranní, kratičkou, bíle plstnatou stopečkou. Lupeny dosti husté, široké, nestejně dlouhé, tupé, bílé

široce přirostlé. Basidie (20 μ) kyjovité, pouze s 2 sterigmaty. Výtrusy bezbarvé, dlouze úzce válcovité, tupé, k basi přišpičatěné, 12—15 μ.

Na lonských, zetlelých lodyhách Clinopodium vulgare v křoví na teplé, jižní, vápenné stráni v údolí Radotínském, v srpnu 1924. Je zajisté podivný, ode všech odchylný druh.

Pl. **Thuidii** sp. n. Klobouk 5—8 mm v prům., mírně sklenutý, šedavě bílý, měkce krátce pýřitý, na okraji podvinutý, postranní, krátkou, bíle plstnatou stopečkou přirostlý, dosti tuhý. Lupeny husté, široké, nestejně dlouhé, bělavé. Výtrusy tupě válcovité, k basi šikmo stažené, bezbarvé, 5—6 μ. Cystidy žádné.

Na mechu Thuidium na suchém, žulovém pahorku nad Myšlínem (Mnichov.) mezi trsy Helianthemum a Thymus v září 1925. Neshoduje se žádným známým. Stopečka je vždy zřetelná.

* * *

GENERIS PLEUROTUS SPECIES NOVAE IN BOHEMIA COLLECTAE.

Pl. **Kudrnae** sp. n. Pileo 3 - 5 cm diam., profunde depresso, margine reflexo, tenuiter carnoso, saepius irregulari, laevi, sicco, pallide fulvello, non squamoso, carne alba. Stipite valde excentrico, non velato, sat longo (2 cm × 8 mm) albide puberulo, elastico, tenaci, sursum dilatato. Lamellis teneris, sat latis, pallide fulvellis, longe decurrentibus et anastomosantibus. Sporis obtuse cylindricis, non coloratis, basi oblique angustatis, 8—12 μ.

Caespitosus, ad truncos piceos januario 1925 prope Chrudim legit dom. *J. KUDRNA.*

Pl. **Rosarum** sp. n. Pileo circ. 1 cm. diam., tenuiter membranaceo, pellucido, rotundato, basi auriculato-emarginato, stipite brevissime adnato, albo-ochraceo, glabro, valde viscido, lamellis pellucidis. Lamellis albis, late ventricosis, inaequalibus, teneris, sat confertis. Sporis ellipsoideis, basi oblique attenuatis, 8—10 μ. Cystidis ad aciem numerosis, acicularibus, apice clavatis. Ad superficiem lamellarum cystidis giganteis, conicis, tuberculoso-incrustatis.

Ad ramos putridos Rosarum in dumetis prope Hrusice (distr. Říčany) augusto 1922. Revocat species viscidas, sed cum nulla convenit. Cystidae permagnae praecipue insignes sunt. Stipes perfecte lateralis.

Pl. **cystidifer** sp. n. Pileo 1—2 cm diam., in stipitem lateralem, brevem angustato, cuneiformi, velutino-hirto, margine involuto glabro, albo, superficie valde viscido. Lamellis albis, crassis, distantibus, haud latis, decurrentibus. Sporis late ellipsoideis, 8—10 μ. Cystidis ad aciem permagnis, lageniformibus, acutatis, apicer ugosis.

Ad ramenta Pruni avium prope Hrusice (distr. Říčany) augusto 1925. Equidem haec species cystidis magnis excellit.

Pl. **alveolus** sp. n. Pileo 7—10 mm diam., leniter convexo, conchato, pellucide membranaceo, albo, glabro, margine tantum puberulo, saepius lateraliter extenso, emarginato, margine sessili, non stipitato. Lamellis confertis, inaequalibus, latis, primitus albis, dein sordidis. Sporis ovato-ellipticis, non coloratis, 8—10 μ.

Ad lignum in trunco cavo Salicis prope St. Procopium ad Pragam, octobr. 1925. Revocat plene Crepidotum variabilem, sed sporae praestant



Abbé Giacomo Bresadola.
* 14.-II. 1847.

non coloratae, lamellae albae. *Pl. leucochrius* BRITZEL. (SALISB.) videtur affinis, item albus, parvus, sed „sporae globosae, in ligno putri fagineo".

Pl. Achilleae sp. n. Pileo 5—8 mm diam., leniter convexo, subtiliter pellucido-membranaceo, reniformi, profunde emarginato, toto albo, sicco cinerascenti, adpresse fibrilloso, glabro, stipite laterali, brevissimo, longe hirto. Lamellis confertis, inaequalibus, latis, albis, integris, ad stipitem decurrentibus. Sporis obtuse cylindricis ovatis usque, basi angustatis, non coloratis, 10—12 μ. Basidiis cylindricis, obtusis (25 μ) sterigmatibus binis longis.

Ad folia emortua Achilleae Millefolium in declivibus calidis insolatis graminosis in valle Modřany prope Pragam novembr. 1925. Fortasse affinis *Pl. dictyorhizo* DC., cujus descriptio manca haud sufficit.

Pl. filicinus sp. n. Pileo 5—10 mm diam., reniformi vel rotundato, dorso adnato sed non porrecto, excentrico, estipitato, gracili, toto niveo, non convexo, glabro. Lamellis sat confertis, valde angustis, inaequalibus, fere omnibus furcatis, albis. Sporis non coloratis, ellipsoideis, pusillis, 3—4 μ.

Ad petiolos foliorum filicis Athyrium filix femina in silva umbrosa infra montem Kožený vrch prope Mnichovice septembr. 1922. Valde affinis *Pl. hypnophilo* BK., in muscis nascenti, pileo non emarginato, dorso adnato, lamellis cremeis.

Pl. fagineus sp. n. Pileo 6—12 mm diam., resupinato conchato, vertice adnato, regulari-rotundato, obscure cinereo, gelatinoso, crasse carnoso, glabro, laevi. Lamellis inaequalibus, cinereis, ad marginem albo-pruinosis, latis, confertis, in puncto excentrico concurrentibus, crassis. Basidiis clavatis. Sporis globosis, laevibus, ecoloratis, 4—6 μ, sterigmatibus longis.

Ad ramos dejectos quercineos in querceto vetusto prope Střemblaty (Mnichov.) junio 1925. *Pl. applicato* BASCH. quidem affinis, sed sporis perfecte globosis diversus.

Pl. cinerascens sp. n. Pileo 8—10 mm diam., convexo, rotundo, margine acuto revoluto, laevi, cinereo, stipite laterali, brevi, crasso, albo, tereti. Lamellis distantibus, inaequalibus, valde latis, breviter decurrentibus. Sporis crasse cylindricis, basi oblique attenuatis, 10—12 μ. Cystidis longis, filiformibus, flexuosis.

Ad ramulos Populi Tremulae ad lacum Božkov prope Mnichovice, septemb. 1924 legit dr. *ALB. PILÁT.*

Pl. Juniperi sp. n. Pileo 6—12 mm diam., cordato, rotundo, leniter convexo, albo-cinereo, glabro, opaco, subtiliter membranaceo, saepe lobato, stipite laterali, pubescenti, albo, brevissimo. Lamellis valde sparsis, inaequalibus, latis, breviter decurrentibus, albis. Basidiis 15 μ, sterigmatibus longis quaternis. Sporis obovatis, ecoloratis, basi angustatis, 5-6 μ.

Ad truncum juniperinum prope Myšlín (Mnichovice). Lamellis sparsis praecipue insignis. *Pl. mitis* PERS. (equidem coniferaceus) habet sporas diversas, lamellas confertas, cute solubili gummacea.

Pl. herbarum sp. n. Pileo 5—10 mm diam,, reniformi, convexo, pallide cinereo, glabro, opaco, gracili, molli, stipite laterali, brevissimo, albo-puberulo. Lamellis sat confertis, latis, inaequalibus, obtusis, albis, late adnatis. Basidiis 20 μ binis sterigmatibus instructis. Sporis non coloratis, longe angusteque cylindricis, obtusis, basi acutatis, 12—15 μ.

Ad caules emortuos Clinopodii in dumetis in colle calido, meridionali,

calcareo prope Radotín, augusto 1924. Species mirabilis, ab omnibus notis valde discedens.

Pl. Thuidii sp. n. Pileo 5—8 mm diam., leniter convexo, pallide cinerascenti, molliter breviterque piloso, margine revoluto, sat firmo, stipite laterali, brevi, albo-pubescenti adnato. Lamellis confertis, inaequalibus, albescentibus, latis. Sporis obtuse cylindricis, non coloratis, basi oblique angustatis, 5—6 μ. Cystidis nullis.

Ad muscum Thuidium in colle arido, quarcitico, in graminosis supra Myšlín (Mnichov.) inter Helianthemum et Thymum septemb. 1925. Stipes semper manifestus.

Polyporus foetidus *VEL.*, nový tento druh choroše byl sbírán nejprve prof. *VL. VLČKEM* v jedné hradčanské zahradě ve 2 exemplárech (nikoliv p. řed. *KAŠPARem*, jak v diagnose omylem uvedeno). Větší byl ofotografován a je to právě originál, vyobrazený v 1. čísle letošního ročníku Mykologie. Druhý exemplář je ve sbírkách akademického gymnasia v Praze.

(Pozn. redakce.)

Příspěvek k poznání mykoflory okolí Hořic v Podkrkonoší.

JAN PODZIMEK.

II. Les listnatý.*)

Pro snadnější pochopení mykofloristických poměrů listnatých lesů našeho kraje, možno rozeznávati hlavně dvě typická prostředí, důležitá pro rozvoj vyšších hub. Buď se jedná o listnatý les v doslovném znění výrazu, či abych tak řekl o kultury listnatých dřevin, nebo v druhém případě jde o háj s charakteristickým podrostem bylin. Pokud se týče prvého typu, třeba si uvědomiti, že jest výsledkem racionelních snah hospodářských. Člověk-pěstitel zasáhl zde velmi účinně do tvořivého díla přírody a porušil tak přirozený vývin a šíření rostlinstva, které by jinak šlo vlastní cestou. Prostor, půda jsou tu využitkovány jedině pro les. Stromy bývají vysazovány co nejhustěji a odtud ona chudoba jevnosnubného podrostu. Místy je pokryta země spoustou suchého i tlejícího již listí, jinde, kde porost je řidší, a potom zvláště na okrajích, nacházíme dosti rozsáhlé porosty *Vinca minor L.* promíšené tu a tam kolínkatým *Gallium silvaticum L.*, řidčeji *Gallium asperum SCHREB.*, *Selinum carvifolia L.*, *Hieracium silvestre TAUSCH.* a některými travinami. Na kmenech starších dubů popíná se *Hedera helix L.* V částečně vykácených a postupně zase vysazovaných úsecích lesních bývá půda silněji zarostlá travou, trnitým *Rubus idaeus*, *Melampyrum nemorosum L.*, *Melampyrum vulgatum PERS.*, méně *Astrantia maior L.* a j. Přirozeným důsledkem je úbytek hub. Ještě jich nalezneme nejvíce na zvolna tlejících pařezech a mechatinách. Tyto mechatiny, v nichž nacházíme také plodné, ale většinou

*) Část I. Mykologia, roč. II., p. 56, 76.

sterilní *Polytricha, Hypna, Hylocomia* a p. někdy i obyčejnými *Cladoniemi* promíšené (tu i tam *Peltigera malacea* a *P. canina* se účastní) jsou rovněž příhodné růstu hub.

Z dřevin v těchto lesích je nejrozšířenější *dub* (Quercus sessiflora Salisb., Quercus robur L.), *buk* (Fagus silvatica L.), *bříza* (Betula pendula Roth.), *habr* (Carpinus betulus L.), řídčeji *líska* (Coryllus avellana L.), *olše* (Alnus rotundifolia Nill.), *jeřáb* (Sorbus aucuparia L.), někdy pořídku keře *hlohu* (Crataegus oxyacantha L.), nebo *trnky* (Prunus spinosa L.; v hájích přistupuje *babyka* (jinak v lesích nepříliš hojná), *klen* (Acer pseudoplatanus L.), *mléč* (Acer platanoides L.), tamtéž a na okrajích listnatého lesa nezřídka *brslen* (Evonymus vulgaris Nill.), *řešetlák* (Rhamnus cathartica L.), *krušina* (Frangula alnus L.) a *svída* (Cornus sanguinea L.). — Vedle smíšených úseků lesních přicházejí tu a tam menší komplexy čistých kultur, a to: *bučiny*, *dubiny* (ty však bývají rozsáhlé), *habřiny*, *březiny* a *olšiny*. *Akát* jest zřídka vysazován a tvoří poněkud větší křoviska „u sv. Josefa". V těchto listnatinách rostou houby, které do jisté míry utvoří z takového lesa vyhraněný typ. Dlužno ovšem rozuměti tomuto tvrzení tak, že objevují se zde houby, rostoucí jedině v bučinách, březinách, dubinách etc., ale vedle těchto i ty, které nejsou tak rigorosní ve vyhledávání jednoho stromu a vzpomeneme-li na symbiosu, nemají tak úzkých biologických vztahů k jediné jen dřevině. Rostou dobře v dubině jako v bučině i v komplexech velmi smíšených. Mnohé jest zde ještě vtěleným otazníkem. Poměry jsou velmi komplikované a ani zdaleka tak jasné jako u jevnosnubných. Vzájemné přecházení elementů, ne vždy dosti zřejmé, tyto nejasnosti ještě zvyšuje.

Poněkud jiné vzevření má háj. Již původem se liší, jsa obyčejně reliktem dřívějšího stavu rostlinného osídlení. Mnohé z nich lesní kultura zahladila, některé však přeci se zachovaly. Pěkné háje jsou na Smolníku, Krušině, pod Kazatelnou a jinde*), význačné typickou a pestrou květenou. (Mercurialis perenis *L.*, Hepatica triloba L., Anemone nemerosa L., Actaea spicata L., Phyteuma spicatum L., Luzula nemorosa E. Ney., Melica nutans L., Festuca gigantea Vill. a mn. jiné.)

Ale jak bývá háj bohat květenou, tak je poměrně chudý houbami. Než ty, které zde rostou jsou neméně význačné. Stýkajíť se tu elementy luční (šťavnatky, trázničky, zvonkovky a p.) s elementy listnatého lesa. Těchto sice ve srovnání se shora zmíněným typem lesním ubylo, za to ale přibyly ony jako nové. Nutno však míti na zřeteli spoustu jevnosnubných rostlin, obývajících půdu háje, které zdárně se šířice, příliš konkurují a podmiňují právě ono slabší zastoupení hub.

V následujících dvou statích podám příspěvek k výskytu hub mnou sbíraných v list. lese i v háji s příslušnými poznámkami a uvedením lokalit u význačnějších druhů.

A) L i s t n a t ý l e s. (Sbíráno v lesích poblíže Bašnic, Dobré Vody, Bříšťan, v Kazatelně a v lesích kol ní, posléze v menších úsecích list. lesa na Chlumech a pod nimi v severní části okresu.)

Všude roste *Cantharellus Cibarius FR.* Formy z list. lesa bývají však vesměs větší a vzrostlejší, ba znám i exempláry přímo gigantické. Řidší a jakoby hostem, bývá tu *C. infundibuliformis SCOP.*, rovněž tak *C. lutescens PERS.* Na odumřelých plodnicích velkých ryzců a holubinek roste *Nyctalis*

*) Viz práci Dra Buřila o květeně Hořicka, která v nejbližší době vyjde v Musejníku.

lycoperdioides BULL; v massách, někdy jednotlivě vyrůstá mazlavý *Gomphidius glutinosus* SCHAEFF. a *Limacium eburneum* BULL, pořídku *Limacium Hedrichii* VEL. (v dubině pod Kazatelnou, v lesích bašnických), vzácně pak *Limacium tephroleucum* PERS. (v dubině u Lískovic). *Limacium agathosmum* je hojnější, vzácností je již *Limacium olivaceo-album* (v smíšené listnatině u Bříšťan). Na pařezech list. stromů objevují se nezřídka chumáčovité shluky *Coprinus micaceus* BULL. spolu s *Hypholoma fasciculare* BOLT. a *H. lateritium* SCHAEFF.

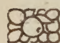
Rovněž pařezovými houbami jsou *Hypholoma appendiculatum* BULL. a *Pholiota mutabilis* SCHFF. dosti rozšířené v celé oblasti. Zajímavé a zvláště četné jsou Russuly. Většina druhů objevuje se v létě, na podzim silně řídnou. Některé jsou hojné a často jich lze nasbírati spousty, některé objevují se pořídku a vzácně. Takměř všude možno nalézti *Russula delica* FR., *Russula cyanoxantha* SCHFF. s její formou „*fagetica*" v bučinách. Tamtéž, ale ne tak hojně roste *R. lepida* FR. a takté pro bučiny význačná *R. emetica* SCHFF. V dubinách objevuje se zvl. pozdě na podzim Velenovského *R. Autumnalis.* Loni sbíral jsem ji nezřídka (o Dušičkách) v lesích kolem Bašnic a poblíže Kazatelnice. Všude v listnatinách sbíral jsem obyčejnou *R. virescens* SCHFF. a rovněž tak obecně rozšířené *R. aeruginea* FR., *R. foetens* PERS., *R. fragilis* PERS., *R. violacea* Quel., *R. sanguinea* BULL., *R. roseipes* SECR. *R. aurata* WITH. přichází již řidčeji, rovněž tak *R. Linnaei* FR., za to *R. alutacea* PERS. jest hojná. *R. rubra* KROMB., rostoucí zvl. v bučinách a dubinách, je rovněž rozšířena jako *R. nigricans* BULL. Vzácně sbíral jsem v listnatině na Kazatelně *R. albonigra* KROMBH. *R. tristis* VEL. pořídku.

Ještě zajímavější svým výskytem jsou ryzce. Zjistil jsem jich v našich listnatých lesích slušnou řadu. Na prvém místě sluší jmenovati *Lactarius torminosus* SCHFF. rostoucí jmenovitě okolo Kazatelny. Tamtéž vyskytuje se jeho blízký příbuzný *L. cillicioides* FR. s nekruhatým kloboukem. Poměrně vzácný je *L. strobiculatus* SCOP. s mlékem na vzduchu intensivě sírově páchnoucím. Obyčejným zjevem (ač ne často) jest *L. deliciosus* L. hojně sbíraný a potom další obyčejnější druhy *L. rufus* SCOP, *L. piperatus* SCOP., (klobouky až 40 cm šir., hluboce nálevkovité — zajímavé jest, že v suchém létě jest to s nepatrnými výjimkami jediná houba již lze spousty nasbírati) a *L. volemus* FR. Vzácný je *L. thejogalus* BULL. (Kazatelna, Bašnice), taktéž pořídku roste *L. pallidus* PERS. s bledým velmi mazlavým kloboukem. (Bašnice, Dachova.) Obecný druh *L. vellereus* FR. bývá někdy vystřídán vzácnějším *L. pubescens* FR. (v Kazatelně v létě minulého roku), řídký *L. helvus* FR. vzácný *L. odoratus* VEL. (náš druh lišil se od popsaného originálu tmavší barvou kloboučku a hlínovými lupeny). *L. glyceosmus* FR. hlavně v mechu rostoucí, bývá provázen vzácnějším *L. camphoratus* BULL, který se vyznačuje za sucha zvl. kafrovovou vůní. Bývá obyčejně drobnější. Místy je dosti rozšířen *L. azonites* BULL s mlékem na vzduchu červenajícím, vzácnější jest *L. chrysorheus* FR. s mlékem žloutnoucím a prudce palčivým. (Kazatelnice.) *L. mitissimus* FR. a *L. serifluus* CAND. nejsou v našich listnatinách zvláštností. Volšinách pořídku roste *L. cianthulus* FR., velmi gracilní.

Marasmie jsou obvyklým zjevem v těchto lesích zvl. *Marasmius confluens* PERS., *M. peronatus* BOLT., *M. Wynnei* BERK., *M. alliatus* SCHFF., *M. amadelphus* BULL., pořídku jen roste drobоučká *M. ramealis* BULL. na opadalých větévkách.

Amanita vaginata BULL. (a to forma fulva Sch.) jest velmi obyčejnou zrovna jako *Amanita phalloides* FR., *A. mappa* BATSCH., *A. muscaria* L. a *A. rubescens* FR.

Dokončení.

 ROZHLEDY. 

Vůně a chuť hub jako určovací pomůcka. Vůně a chuť dužiny hubné, podobně jako barevné reakce, jsou výsledkem neobyčejně složitého chemismu, jehož jednotlivé složky ani zdaleka nejsou ještě dobře probadány. My víme, že různé druhy hub vyznačují se různým aromatem, známe celé to bohatství vůní hubných plodnic z jednotlivých případů, a chutí přesvědčujeme se o palčivosti, nasládlosti a hořkosti těch i oněch specií.

Jakkoliv neznáme zevrubně a s jistotou pochodů chemických, jichž výsledkem jsou chuť i vůně a pravý účel snažíme se uhodnouti, podkládajíce jej více méně zdařilými hypothesami, přece stojíme před faktem jich existence a před nutností označiti jich systematickou hodnotu i vytknouti jim příslušné místo v řadě pomůcek určovacích. Jako používáme při determinaci dosud nám neznámých druhů, znaků morfologických a anatomických, jistě neupřeme příslušné závažnosti znakům, vyvolaným chemickými poměry, které jsou zrovna tak projevem vitální síly jedince jako morfologický tvar a mikroskopická stavba se svými detaily.

Jde jen o to, v jaké míře znaků těch mykologická systematika může, či má používati, t. j. na kolik jsou objektivní, aby mohly poskytnouti opory při určování. Neboť jde-li na př. o rozlišení tvarové, určení barvy a jiná označení (pokožka určitě charakterisovaná, šupinatost, vláknitost třeně a p.) zvláště v jemnějších nuancích, jeví se několika pozorovatelům vlivem individuelních růzností smyslových táž věc různě. Vzpomeňme jen na časté obtíže, kdy se dobře nedá determinovati barva. Slovo zvl. v některých případech opravdu bídně vystihne představu. To jsou obtíže, jimž podobné se snad vyskytají při determinování smyslem chuťovým nebo čichem. Zde bychom tedy stáli před otázkou hodnocení určovacích znaků vůbec a tu jest nutné, chceme-li býti důsledni, abychom použili stejného měřítka pro hodnocení znaků anatomických jako chemických, zkrátka abychom, jsouce přísni v posuzování jedněch, nefavorisovali na úkor jich význam druhých. Než učiníme užávěr, všimneme si ještě blíže vůně i chuti hub

Aroma hub nebývá vždy stejně výrazné, ano i stářím se mění. Přesto však nedá se popříti, že jednotlivé druhy vyznačují se vůní jenom pro ně charakteristickou. (Četné příklady, jakož i srovnání vůně hub s vůněmi květů a dedukce o úkolu aromatu rostlinného, nalezne čtenář v zevrubné práci prof. dra *VELENOVSKÉHO*, I. roč., pag. 113., některá data v rozsáhlém díle téhož autora „České houby".) Stačí uvésti anýzově vonící *Clitocybe suaveolens*, vůni jasmínu připomínající *Hygrophorus pudorinus*, česnekově vonící *Marasmius scorodonius*, mýdlově zápašnou *Tricholoma saponaceum*, po ště-

nicích věrně páchnoucí *Tricholoma aurantium* etc. Zajímavé jsou druhy v systému blízko sebe stojící, z nichž některé intensivně voní, jiné vůbec ne, nebo mají aroma zcela odlišné.

Tak *Lepiota aspera* voní česnekem, *Lepiota hispida* jako řepa. *Armillaria calligata* voní silně po řepě, ale *Armillaria robusta* je naprosto bez aromatu. Dle pozorování *M. M. BATAILLE* a *JOACHIMA*, *Cortinarius suaveolens* voní jako květy oranže, jemu však příbuzné druhy, *Cort. dilaphus* a *Cort. calochrous* jsou nevonné. Jiné pěkné příklady uvádí *POUCHET* v Bulletin de la Société Linnéenne de Lyon 1926, kde zaujímá také stanovisko ke shora nadhozeným myšlenkám, o němž ke konci se zmíním. *POUCHET* poukazuje také na dva druhy značně daleko od sebe v systému stojící, a to *Cantharellus cibarius* a *Craterellus cornucopioides*, význačné toutéž vůní, což vedlo *QUELETa* a *SACCARDa* k systematické změně, t. j. zařazení obou druhů do jedné skupiny. Naproti tomu *Cantharellus aurantiacus* liší se od *Cantharellus cibarius* nedostatkem oné silné vůně jedlých lišek. Jest tedy jistě vůně závažným znakem určovacím, neméně i chuť. Známa jest v tomto ohledu soustava holubinek a ryzců, kde se staly, ale i jinde dobrou určovací pomůckou.

Ovšem dlužno pochopiti, jak dobře *POUCHET* dí, že znaky vůně a chuť mají za úkol potvrditi výsledky analysy a poskytnouti první známku k následujícímu hlubšímu rozboru. Nelze jich používati jako znaků výhradných, nýbrž spíše jako pomocných a revidujících. Snad později, kdy více budeme věděti o chemismu hub a naše znalosti v tom ohledu budou soustavnější, bude moci systematik-mykolog mysliti na větší možnosti než dnes. Proto také uzávěry na základě chemismu hub činěné (vůně, chuť, barvení dužniny), s ohledem na příbuzenství v soustavě rostlin vůbec, musí bráti v úvahu znaky morfologické a anatomické a ne je snad annulovati. Nelze naprosto těchto chemických znaků podceňovati, ale nesmí se také přeceňovati.

Podzimek.



PRAKTICKÝ HOUBAŘ.



Pholiota aurivella *BATSCH.* Šupinovka zlatozávojná. Tato naše šupinovka, rostoucí místy na kmenech list. stromů, často dosti vysoko, má světle žlutý klobouk, 6—10 cm v prům., dosti slizký, s přitisklými šupinami, skoro temně hnědé barvy, za vlhka je povrch klobouku sliznatý, takže šupiny se v slizu ztrácejí, na okraji jsou nepatrné zbytky závoje. Třeň žlutavý, na basi tmavší, skoro hnědý, zahnutý, suchý, se zbytky plachetky, nahoře pokryt sporými šupinami, dole spíše vláknitý, 10—15 cm vysoký, 0·8—1·5 cm tlustý. Lupeny olivově zelenavé, pak olivově hnědé až skoro kaštanové, na ostří světlejší, 8—10 mm široké, husté, dosti zaoblené u třeně. Dužnina běložlutá, tuhá, chuti nepříjemné, stahující, nevonná. Platí za houbu nepotřebnou. Snadno se poznává konečným kaštanovým zbarvením lamell a podle sliznatého povrchu klobouku se šupinami, dále význačným výskytem vysoko na kmenech listnatých stromů, téměř nikdy neroste na basi nebo na pařezech. Vyskytuje se až v pozdním létě nebo na podzim. *Cejp.*

Russula decolorans *FRIES* (holubinka zabarvená) je podivným druhem, který zvl. u nás zavdal svého času příčiny ke sporům. Roste jmenovitě v borovinách jak udává *VELENOVSKÝ* i monograf našich holubinek *ZVÁRA. C. REA*, jehož diagnosu uvedené houby mám zrovna po ruce, udává lesy jehličnaté vůbec, rovněž tak *J. E. LANGE*, který mluví o obecném rozšíření tohoto druhu v jehličinách švédských. Nezdá se, že by tento druh byl zvláště rozšířeným. V tom ohledu udání autorů pro různá území se liší, u nás pak specielně bude zapotřebí dal-

šího zkoumání a sledování výskytu v jednotlivých okrscích naší vlasti. *RICKEN* ji označuje jako nepříliš vzácnou a klade její stanoviště do lesů jehličnatých, zrovna tak jako do lesů listnatých.

Jest to holubinka větších rozměrů, sotva však přes 10 cm. Klobouk, jak na zobrazení pěkně jest patrno, v mládí bývá sklenutý, později však přechází do plochy až mírného zdvižení a jeví se uprostřed více méně vmačklým. Okraj klobouku je tenký, později s rýhováním. Pokožka snadno se slupuje a bývá mazlavá. Zbarvení klobouku jest charakteristické, ač samo (jak zvl. u Russul bývá) by naprosto nedostačovalo k rozlišení. Barva oranžová nebo oranžově žlutavá, často s odstínem do cihlova, nezřídka ve středu světlejší. Třeň jest bílý, rugosní až hrubě, pevný, bez červeného nádechu, zato však šedavý zvl. u starších uschlých exemplářů. Lupeny dosti husté, na okrajích znatelně žloutnoucí, všude stejně dlouhé, pomačkáním a ve stáří hnědnoucí. Totéž platí pro dužinu. Spory eliptické, okrově zbarvené, verukosní, značně veliké, „11—13×8—9 μ“, jak *REA* udává.

Pokud se týče užitku, přináší asi takový jako ostatní holubinky s nepalčivou dužinou. Jest jedlá a může býti bez obavy sbírána. *Podzimek.*

Coprinus comatus *F. D.*, **porcellanus** *SCHFF.* (H n o j n í k o b e c n ý.) Na připojené tabulce zobrazen jest známý a v našem časopise již několikráte ve známost uvedený druh *Coprinus comatus F. D.*, hnojník obecný. Pokládám za zbytečné uváděti jeho popis. Jest to houba natolik charakteristická, že i naši houbařští praktikové bez obtíží ji na svých vycházkách poznají. Splésti ji možno nejvýše s příbuzným a opravdu hodně podobným hnojníkem vejčitým *(C. ovatus SCHFF.)*. Liší se totiž od sebe ne zrovna markantně, tvarem a uspořádáním šupin, než prakticky by neměla taková záměna žádných následků. Obě houby jsou jedlé, nebezpečí otravy je tedy vyloučeno. Hnojník obecný roste na lokalitách hnojníkům případných a někdy dosahuje značných rozměrů. *Podzimek.*

Drobnosti. V loni o prádninách byl jsem v Němčicích na Plánicku. 21. července za oběda pohlédl jsem za záclonu, která visela až na podlahu, a spatřil tam houbu. Jídelna je asi o půl metru níže položená než zahrada, kde u zdi složeno bylo palivové dřevo, rostou jabloně a švestky. Zeď až do výše okna je vaská. — Široké, volné, narůžovělé lupeny, růžový prach, žádné velum a kortina dokazovaly, že jest to *Pluteus.* Klobouk 3 cm v prům., mírně sklenutý, bíle hedvábně lesklý, s nepatrně vyniklým, malým, tmavším hrbkem, okraj jemně rýhovaný a narůžovělý. Třeň o málo delší klobouku, 3 mm tlustý, bílý, vláknitý, lesklý. Výtrusy skoro kulaté, 8 μ dlouhé, s kapičkou uprostřed. Cystidy lahvicovitě vakovité, velké, bez háčků. Popis shoduje se s *Pluteus roseoalbus FR.*, jak jej *VEL.* v „Českých houbách“ str. 606 udává. Jest to jistě zajímavý nález.

Russula mollis *QUÉL.* nalezl jsem na dvou místech na okraji jehličnatého lesa na pahorku výslunném u Struhadla, okr. Plánice, 6. července 1926. Popis *VELENOVSKÉHO* se úplně shoduje. Sdělil jsem svůj nález p. odb. uč. *MELZERovi*, který mi potvrdil, že se na Šumavě vyskytuje.

Boletus strobilaceus *SCOP.* 7. září 1926 za farským lesem, v jehličnatém, velmi řídkém lese panském, v mechu, nalezl jsem tento hřib hromadně asi 30 exemplářů, některé byly spolu i srostlé a bizarních tvarů. Němčice u Klatov. Na Moravě jsem dosud viděl jen ojedinělé exempláře.

Clavaria Ardenia *SOW.* 9. července 1926 tvořila v jehličnatém lese u Němčic (Klatovy) husté trsy, ale našel jsem i jednotlivé plodnice na 15 cm dlouhé, které trsy vůbec netvořily. Jinak popis *NEUWIRTHův* („Mykologia“ I. str. 45) úplně se shodoval. *Fr. Skyva.*



LITERATURA.



J. BRESADOLA. **Iconographia Mycologica.** Mediolani 1927. I.

Tímto prvním dílem počíná vycházeti velkolepé dílo slavného autora *BRESADOLY*, jež vydává na oslavu jeho osmdesátiletého jubilea Botanická společnost italská. Dílo tvoří formát větší osmerky a tabulky volné vloženy jsou do dvoulistů, z nichž první má stručnou, ale originální a přesnou diagnosu. U mnohých druhů udáno, je-li jedlá nebo jedovatá. Mimo rozšíření v Italii jest připojena area distr. z celé Evropy a celé země, což jest výborné k všeobecné orientaci.

Vyobrazení jsou dobrá, ale kolorování jest dosti chudobné. Posud vyšel rod *Amanita, Lepiota* a část r. *Armillaria*. Zdá se nám, že bohatství druhů není obzvláštní, jmenovitě rod *Lepiota* má jistě v Italii a v samém Tyrolsku více druhů. Autor uvádí i druhy obecné a každému známé, čímž dílo zbytečně nabude na objemu a stává se dražším. Ke každému druhu připojena jest analysa mikroskopická, což je velmi cennou novinkou. Četné druhy autor opravuje, jež vydal BARLA ve svém nádherném díle „Les champign. des Alpes—Marit." r. 1888.

Dílo počíná krátkou předmluvou vydavatelů a krátkým proslovem autorovým. Nepochybujeme, že dílo toto bude směrodatným pro všechny evropské mykology, zvláště když starší dílo BRESADOLOVO (Houby Trident.) není k dostání, neboť vyšlo jen ve 100 výtiscích.

Závidíme my Češi Italům, s jakou pietou uznávána jest práce zasloužilých vědců domácích. U nás se oslavují osoby, ale nikoliv práce.

WEIR, JAMES R. **A pathological survey of the Para Rubber tree (Hevea brasiliensis) in the Amazon Valley.** United States Department of Agriculture, Department Bull. No. 138C. Washington 1926.

Autor zúčastnil se v roce 1923 jako fytopatholog výzkumné expedice do poříčí řeky Amazonas v Brasilii, aby studoval nemoci kaučukového stromu Hevea brasiliensis. Výzkumy svoje podává nyní v této obsáhlé publikaci, která doprovázena jest řadou zdařilých fotografií. Jest to dosud nejpodrobnější studie, tohoto druhu se týkající. Kaučukový strom Hevea brasiliensis má v našem století obrovský význam a důležitost jeho roste úměrně se stále stoupající spotřebou gumy. Proto americká vláda nešetří peněz na výzkumy v tomto oboru. Publikace WEIRova týká se především hub, jimž jest věnováno více než polovice celé publikace. Dále pojednává autor o nemocech fysiologických a o parasitických *Loranthaceich*, jakož i řasách. Ve velmi obsáhlém seznamu literatury uvedeny jsou snad všecky práce tohoto thematu se týkající. *Pilát.*

BARSAKOV B. **Beitrag zur Erforschung der Pilzflora des westlichen Balkangebirges.** Jahrbuch der Universität Sofia T. XXII, II. Naturwiss. Abt. Sofia 1926.

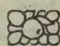
Práce tato jest seznamem hub, hlavně Hymenomycetů, které autor sbíral v udaném území. Uvádí zde i některé vztahy mykoflory zdejší k vlhkosti, nadmořské výšce a podkladu. *Pilát.*

BARSAKOV B. **Beitrag zur Pilzflora in Bulgarien.** Jahrbuch der Universität Sofia. T. XXII, II. Naturwiss. Abt. Sofia 1926.

Autor podává seznam Ascomycetů a Basidiomycetů, které dosud pozoroval v Bulharsku. Celkem uvádí 100 druhů. *Pilát.*



RŮZNÉ ZPRÁVY.



Ornithologická sekce Přírodovědeckého klubu v Brně, žádá všecky ornithologické pracovníky na Moravě a ve Slezsku, jakož i znalce a přátele naší ornis a přírody vůbec, aby se stali členy klubu a jeho ornithologické sekce, neb aby aspoň vstoupili ve styk s ornithol. sekcí, spolupracovali s ní a podávali jí pravidelné zprávy o tahu, hnízdění, vzácných ptácích, sdělovali vzácné úlovky a různá zajímavá a důležitá pozorování o ptácích. Specielně obrací se sekce na všecky bývalé spolupracovníky zvěčnělého ředitele V. ČAPKA z Oslavan u Brna a prosí je, aby svoje zprávy o pozorování ptáků zasílali nyní sekci. Ornithol. sekce chce dále pracovati a pokračovati v systematickém prozkumu ptačí fauny u nás tak, jak činila dosud za vedení svého zvěčnělého ředitele. Přihlášky interessentů přijímá Ing. O. FARSKÝ, Ústav aplik. ornithologie M. A. P., Brno - Černá pole, který sdělí též potřebné direktivy.

Z administrace. Administrace Mykologie prosí o laskavé hlášení změn adresy, neboť pak časopis špatně dochází a musí se reklamovati. Odběratelství přestává písemnou výpovědí. Prosíme všechny abonenty, aby nám laskavě sdělovali adresy svých známých, kteří mají interess o Mykologii a získávali nové odběratele.

GRAFICKÉ ZÁVODY V. & A. JANATA V NOV. BYDŽOVĚ